

УДК 745.54:[745.5:678.686]-047.42

DOI <https://doi.org/10.32782/uad.2025.3.16>**Стульнікова Юлія Олексіївна,**

викладачка кафедри дизайну

Хортицької національної навчально-реабілітаційної академії

ORCID ID: 0000-0002-2759-8992

radunica@ukr.net

Лисенко Ганна Олександрівна,

PhD з мистецтвознавства, старша викладачка

кафедри дизайну Хортицької національної

навчально-реабілітаційної академії

ORCID ID: 0000-0003-3781-5572

jar.svit@gmail.com

ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПЕРЕТВОРЕННЯ МИСТЕЦЬКОГО ТВОРУ НА ПРИКЛАДІ ВИТИНАНКИ: ЗВІТ З ХУДОЖНЬО-НАУКОВОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ

Публікація висвітлює художньо-науковий експеримент, присвячений універсальності графічної мови української витинанки та можливості її функціональної трансформації без втрати ключових характеристик.

Методологія ґрунтується на комплексному підході, що поєднує теоретичний аналіз із практичною апробацією. Використано візуально-аналітичний та системно-структурний методи, а також методи порівняння, аналізу, синтезу та узагальнення. Основна мета експерименту полягала в перетворенні витинанки з інтер'єрного декору на аксесуар до костюму зі збереженням її художніх та іконографічних рис.

Детально описано стадії експерименту: від розробки графічної основи, визначення розмірів та вирізання лекал до закріплення, фарбування бавовняної тканини желатином та акриловими фарбами, нанесення візерунка, вирізання мотиву, покриття епоксидною смолою та додавання ювелірної фурнітури.

Обґрунтовано вибір матеріалів (епоксидна смола, тканина, акрилові фарби) та технологій, проведено порівняльний аналіз їхніх властивостей.

Результати засвідчили, що декоративну функцію витинанки можна успішно адаптувати до ювелірного аксесуару зі збереженням її орнаментальності, симетрії та іконографії. Техніка нанесення смоли із використанням ефекту поверхневого натягу забезпечила міцне, прозоре, естетичне покриття. Розроблена методика є відтворюваною в умовах звичайної майстерні. Створені прикраси (підвіси, сережки) зберігають автентичність витинанки. Наукова новизна полягає в адаптації традиційної образної системи до сучасних художньо-прикладних практик. Практична значущість – у можливості розвитку авторських технік на основі витинанки, з подальшим розширенням асортименту виробів.

Ключові слова: художньо-науковий експеримент, трансформація, витинанка, декоративно-прикладне мистецтво, ювелірні вироби, дизайн, мистецтво.

Stulnikova Yuliia, Lysenko Hanna. FUNCTIONAL TRANSFORMATION OF VYTYNANKA: A REPORT ON AN ARTISTIC-SCIENTIFIC EXPERIMENT

This publication highlights an artistic and scientific experiment exploring the universality of the graphic language of Ukrainian vytynanka and its potential for functional transformation without losing its key characteristics.

The methodology is based on a comprehensive approach that combines theoretical analysis with practical approbation. Visual-analytical and system-structural methods were employed, alongside methods of comparison, analysis, synthesis, and generalization. The primary goal of the experiment was to transform vytynanka from an interior decor element into a costume accessory, while preserving its artistic and iconographic features.

The experimental stages are described in detail: from developing the graphic base, determining dimensions, and cutting patterns, to stabilizing and multi-layer painting of cotton fabric with gelatin and acrylic paints, applying the pattern, cutting the motif, coating with epoxy resin, and adding jewelry fittings. The selection of materials (epoxy

resin, fabric, acrylic paints) and technologies is substantiated, and a comparative analysis of their properties was conducted.

The results demonstrated that the decorative function of vytynanka can be successfully adapted to a jewelry accessory while retaining its ornamentation, symmetry, and iconography. The technique of applying resin using the surface tension effect ensured a durable, transparent, and aesthetically pleasing coating. The developed methodology is reproducible in a conventional art workshop. The created ornaments (pendants, earrings) retain the authenticity of vytynanka. The scientific novelty lies in adapting a traditional artistic system to contemporary applied art practices. The practical significance is found in the potential for developing original artistic techniques based on vytynanka, leading to a further expansion of product range.

Key words: artistic and scientific experiment, transformation, vytynanka, decorative and applied arts, jewelry, design, art.

Вступ. Запропонований художньо-науковий експеримент є другим етапом дослідження, присвяченого темі «Графічна мова української витинанки», і продовжує спроби функціонального перетворення творів витинанкового мистецтва.

Перший історіографічний етап завершився написанням статей і тез до фахових видань з відповідної теми [4; 5; 6; 7; 8]. Цей, другий етап дослідження, зосереджений на темі «Функціональне перетворення витинанки», зокрема на спробі трансформувати її декоративно-оздоблювальну функцію (як паперового настінного декору) на функцію декорування костюму.

Робочою гіпотезою творчого експерименту є перевірка можливості зміни основної функції елементу декору середовища. Це функціональне перетворення покликане довести універсальність графічної мови української витинанки та паперового мистецтва витинання загалом. Варто зазначити, що комплексне дослідження саме образотворчої мови витинанки в контексті її функціонального перетворення досі залишалося поза увагою. Результати першого етапу пошукової експериментальної роботи висвітлені в дослідженнях Ю. Стульнікової: «Multifunctionality of Ukrainian folk cut-out paper art “Vytynanka”: problem of classification» та «Універсальність орнаментально-графічної мови сучасної витинанки». У цих працях порівнювалися три роботи, виконані авторкою в різних техніках і матеріалах, але за однією композицією.

Основні завдання цього етапу дослідження полягали в:

1. Дослідженні можливості функціонального перетворення витинанки та зміни її функціонального призначення.

2. Простеженні та фіксації універсальності графічної мови української витинанки та принципів її створення для виготовлення прикрас.

3. Виявленні та фіксації національного стилю (стилізації/іконографії), а також збереженні впізнаваності стилю та іконографії твору, притаманних традиційному мистецтву, навіть за умови його повного функціонального перетворення.

Розроблена методика експериментального дослідження є цілком авторською. Проте, під час експерименту було використано досвід інших фахівців і майстрів у роботі з обраними інструментами та матеріалами, а також рекомендації виробників.

Матеріали та метод. Дослідження базується на комплексному підході, що поєднує теоретичний аналіз з практичним художньо-науковим експериментом. Використовувалися загальнонаукові методи, такі як візуально-аналітичний та системно-структурний, а також методи порівняння, аналізу, синтезу та узагальнення для обробки даних та формування висновків.

Основна мета експерименту полягала у перевірці можливості функціонального перетворення витинанки – з інтер'єрного декору на аксесуар до костюму – із збереженням її базових художніх та іконографічних рис. Експеримент включав кілька стадій: від розробки графічної основи та підготовчих операцій (визначення розмірів, друк, вирізання лекал) до закріплення та багатошарового фарбування бавовняної тканини желатином та акриловими фарбами. Далі на пофарбований матеріал наносили візерунок, виконували вирізання мотиву витинанки, а потім покривали його кількома шарами епоксидної смоли

методом нанесення, використовуючи властивості поверхневого натягу для створення гладкого покриття. Завершальний етап передбачав додавання ювелірної фурнітури, як-от швензи та ланцюжки. Важливою особливістю є те, що ця методика доступна для відтворення в умовах звичайної художньої майстерні.

Для обґрунтування вибору матеріалів та технологій був проведений порівняльний аналіз між традиційним використанням воску для паперу та новою технологією із застосуванням епоксидної смоли для тканини. Детальне дослідження фізичних властивостей паперу, воску, епоксидних смол та тканин дозволило прийняти обґрунтовані рішення. Завдяки цій методології вдалося не лише теоретично обґрунтувати гіпотезу, а й практично перевірити її реалізацію, відкриваючи нові можливості для українського декоративного мистецтва.

Результати. Теоретичний аналіз попередніх досліджень показав, що фундаментальними науковими працями, присвяченими витинанці, є монографія М. Станкевича «Українські витинанки» та доробок О. Тихонюк у вигляді дисертації і низки статей [3; 9; 10]. Якщо М. Станкевич ґрунтовно розкрив історію виникнення, розповсюдження та класифікації творів мистецтва витинанки, то О. Тихонюк, продовжуючи його дослідження, заглибилася у вивчення сучасних творів та митців, запровадивши поняття «професійної витинанки» [9].

Поняття художньо-наукового експерименту було розглянуто О. Оленіною та А. Чирвою у дослідженні «Художньо-науковий експеримент у системі сучасних мистецьких практик». Вони визначають його як інноваційну діяльність у межах наукового мистецтва, що інтегрує досягнення та методи як художнього (створення нових культурних моделей, дослідження меж естетики, включення нових матеріалів та засобів виразності), так і наукового експериментування (дослідження об'єктів, моделювання, формування нових явищ, підтвердження або спростування гіпотез). Зазначені дослідниці підкреслюють, що метою таких експериментів є впровадження інновацій у мистецькі практики – нових або значно

вдосконалених творів, процесів чи методів, що можуть включати нові значення, форми, матеріали та засоби вираження. Важливо, що в художньо-наукових експериментах, на відміну від суто наукових, сам процес експериментування стає повноцінним результатом, оскільки процесуальність є фундаментальним аспектом сучасних художніх практик [2, с. 57].

Поза традиційним інтер'єрним декором, витинанка знаходила своє місце і в інших видах мистецтва, демонструючи універсальність своїх художніх можливостей. Зокрема, дослідження О. Грищенка підтверджує активне використання цієї техніки у книжковій графіці, що свідчить про її інтеграцію в різноманітні культурні контексти [1, с. 75-82].

Комплексне дослідження саме образотворчої мови витинанки в контексті її функціонального перетворення досі залишалося поза увагою.

Результати першого етапу пошукової експериментальної роботи висвітлені в дослідженнях Ю. Стульнікової: «Multifunctionality of Ukrainian folk cut-out paper art “Vytynanka”: problem of classification» та «Універсальність орнаментально-графічної мови сучасної витинанки». У цих працях порівнювалися три роботи, виконані авторкою в різних техніках і матеріалах, але за однією композицією [4; 5; 6; 7; 8].

План проведення художньо-наукового експерименту охоплював такі завдання:

1. Визначити оптимальні умови, декоративні техніки, матеріали та прилади для досягнення поставленої мети.
2. Створити умови для експериментування, що включало підбір матеріалів та інструментів, а також усунення випадкових чинників.
3. Визначити достатній обсяг експериментальних творів-зразків для підтвердження мети дослідження.
4. Застосувати систематичний підхід до творчої роботи, здійснюючи відстеження та аналіз ходу творчого процесу, детальний опис послідовності дій та проміжних результатів.
5. Детально описати характеристики образних для експерименту інструментів та матеріалів.

6. Повторити алгоритм дій для відтворення творчого процесу з метою підтвердження отриманих творчих зразків.

Техніка створення експериментального твору, обраний напрямок перетворення інтер'єрного декору на аксесуар до костюму, а також робоча гіпотеза експерименту зумовили необхідність вибору оптимальної художньої техніки. Попередній аналіз фізичних властивостей паперової витинанки, таких як вразливість до механічних пошкоджень та абсорбція рідини, унеможливило її використання для створення прикрас. З огляду на це, до плану-програми експерименту було додано розділ, присвячений пошуку оптимальної технології для покращення фізичних властивостей паперу або вибору альтернативного матеріалу для дослідження.

Пошук та аналіз різних джерел інформації, а також зацікавленість автора експерименту сучасними матеріалами, зокрема роботою з епоксидними смолами, визначили вибір основного матеріалу та технології дослідження. Багатогранні фізичні властивості епоксидних смол, що дозволяють їх широке застосування, привернули увагу автора як до ключового матеріалу для функціонального перетворення, так і до подальшого вибору супутніх інструментів.

Перелік необхідних матеріалів та приладів було розширено. Він включив силіконові форми та інструменти для роботи з епоксидною смолою, ювелірні ваги, тканина та готову ювелірну металеву фурнітуру. Це дозволило використовувати мотиви витинанки як підвіси. Таким чином, експеримент полягав у перевірці можливостей та пошуку шляхів перетворення інтер'єрної паперової прикраси на аксесуар до костюму, а перелік інструментів, потрібних для виготовлення звичайної паперової витинанки, поповнився під час підготовчої роботи до експерименту додатковими матеріалами і устаткуванням.

Проводячи дослідження універсальності графічної мови, було здійснено глибші та ґрунтовніші експерименти, спрямовані на перенесення графічних властивостей на інші матеріали, а також вивчення можливості надання витинанкам іншої функціональності

зі збереженням їхніх основних рис. Під основними рисами витинанок розуміємо: ажурність (прорізний характер виготовлення), декоративно-орнаментальну складову, симетрію та іконографію, що є характерними для декоративного мистецтва України.

Під функціональним перетворенням витинанки у даному контексті розуміється зміна її первинного призначення. Основне питання, на яке спрямований цей експеримент, полягає у з'ясуванні можливості трансформації витинанки з елементу інтер'єрного декору на об'єкт з іншим функціональним призначенням. Важливо, що декоративна та естетична роль витинанки залишається незмінною, змінюється лише її сфера або галузь застосування.

Обраний матеріал – епоксидна смола – сьогодні широко застосовується для створення предметів інтер'єрного декору, меблів, посуду тощо. Після полімеризації епоксидна смола набуває фізичних властивостей, що дозволяють використовувати її в різних сферах дизайну та художньої творчості. У ювелірному мистецтві, зокрема при виготовленні біжутерії, епоксидна смола зазвичай слугує полімером-консервантом для заздалегідь висушених та підготовлених флористичних мотивів. Вони ніби застигають у прозорій масі, що візуально нагадує скло або кришталь. Таким чином, епоксидна смола утворює захисний шар навколо крихких включень, що дозволяє імітувати напівкоштовні декоративні мінерали, як-от бурштин.

Саме ця властивість – надавати крихким включенням міцне та прозоре захисне покриття – сприяла ідеї створення аналогічного захисного шару для паперової витинанки. Проте, враховуючи, що вкритий воском папір ставав крихкішим, схильним до зламів та часто змінював колір, а різні матеріали на основі целюлози та бавовни здатні просочуватися рідкими сумішами, радикально змінюючи їхні характеристики (включно зі зміною кольору), було важливо знайти оптимальне рішення. Аналогічні метаморфози відбуваються з папером і під впливом епоксидної смоли.

Українська народна культура багата на приклади використання паперу не лише для

площинного ажурного декору приміщень, а й для виготовлення об'ємних паперових квітів: для дівочих головних уборів, прикрашання ікон у кіотах, а також поховальних вінків. Історично у всіх цих випадках папір вкривали захисним покриттям – готову паперову квітку занурювали в розплавлений віск. При висиханні вона ставала міцнішою, краще тримала форму, не боялася вологи та довше зберігалася.

Для вирішення цих двох проблем – крихкості та зміни кольору – було обрано простий шлях. Замість паперу вирішено використовувати тканину, полотняна текстура якої навіть у просоченому воском або клеєм стані не втрачає цілісності. Ефект просочення планується нейтралізувати покриттям тканини акриловими художніми фарбами. Це, своєю чергою, може надати майбутнім прикрасам додаткової художньо-естетичної цінності.

Акрил – це узагальнююча назва полімерів на основі похідних акрилової та метакрилової кислот. Покриття з акрилової фарби є стійким до побутових кислот та розчинників, а головне – утворює захисну плівку на пофарбованій поверхні, що дозволяє усунути ефект просочення. Таким чином, перевірка припущень щодо усунення крихкості та зміни кольору стала ще одним завданням цього творчого експерименту.

Для покриття витинанки епоксидною смолою було застосовано метод нанесення з рівномірним розподілом смоли по площині вирізаного візерунка, на відміну від методу занурення (як це було з воском). Мініатюрні розміри вирізаних мотивів дають змогу розраховувати на використання такого фізичного явища, притаманного рідині, як поверхневий натяг.

Поверхневий натяг – це фізичне явище, завдяки якому рідина має тенденцію до мінімізації своєї поверхневої площі. Це дозволяє краплям рідини набувати кулястої форми, а тонким шарам – утворювати рівномірні плівки. Завдяки цьому явищу на поверхні витинанки можна отримати згладжений рельєф висотою від 1 до 3 мм (у середньому, залежно від розміру площини).

Порівняно з воском, епоксидні смоли мають низку переваг: вони більш термостійкі

та не деформуються за помірно високих температур, прозоріші та, на відміну від воску, значно твердіші. Різноманітність видів епоксидних смол, що різняться за принципами полімеризації та хімічним складом, зумовлює відмінності в їхніх фізичних властивостях.

Для експерименту було обрано епоксидну смолу «Magic Crystal 3D CLEAR, прозора, для декору та прикрас».

Основні стадії плану проведення експерименту охоплюють перелік операцій, спрямованих на досягнення поставлених завдань. Щодо функціонального перетворення витинанки, це насамперед створення самої витинанки за нових умов та з іншими цілями.

Перша основна стадія передбачала розробку графічної основи, що враховувала б нову функцію витинанки, відмінну від її традиційної інтер'єрної декоративної ролі. На початку експерименту було розроблено шість ескізів майбутніх прикрас-витинанок. Створено кілька примірників для забезпечення достатньої кількості зразків для перевірки можливості повторення, проведення порівняльного аналізу та оцінки простоти чи складності виготовлення залежно від графічної мови. Витинанкам було надано назви, а ескізи дигіталізовано та відтворено засобами векторної графіки з урахуванням симетрії (Таблиця 1).

Другий етап експерименту включав кілька операцій:

1. Пошук оптимального розміру мотивів витинанки для майбутніх ювелірних виробів.
2. Друк у потрібному масштабі.
3. Вирізання лекал для майбутніх прикрас-витинанок.

Третій, також багатоступеневий, етап експерименту включав закріплення тканини та її багатошарове фарбування. Зважаючи на вибір матеріалу – бавовняної тканини та її схильність до розтягування й обсіпання країв – було вирішено закріплювати матеріал водним розчином желатину.

Наступним кроком було покриття тканини обраними кольорами акрилової фарби згідно із задумом. За планом, прикраси мали бути переважно однотонними або мати невеликий градієнт з додатковим використанням металізованих

пігментів. Також передбачалося використання обох сторін прорізних прикрас, що дає змогу обирати сторону, колір якої краще відповідає ансамблю одягу. Тканина покривалася фарбою кілька разів до утворення гладкого шару на поверхні. У середньому, фарбування здійснювалося три-чотири рази.

Четвертою стадією експерименту було нанесення візерунка на пофарбовані відрізки матеріалу. Для цього використовувалися паперові лекала та ручка зі срібним чорнилом. Допускається використання ручки будь-якого кольору для окреслення лекала, з урахуванням того, що чорнило слід стерти, якщо його колір буде надто помітним на краях вирізаних мотивів. Оптимальним варіантом є використання ручки «пиши-стирай», оскільки під час термообробки феном нанесений малюнок зникне.

П'ятий етап експерименту – власне вирізання – є ключовим для формування мотиву витинанки. Для цього використовувалися такі інструменти: ножиці (для обробки країв мотивів), макетний ніж (для вирізання внутрішнього візерунка декоративного мотиву) та макетний килимок.

Шостий етап, найтриваліший у роботі над проєктом, – це робота з епоксидною смолою. На цій стадії кожен вирізаний мотив поступово покривається шаром епоксидної смоли, а потім залишається до повної полімеризації (затвердіння) розчину на поверхні візерунка. Кожен мотив покривався тричі з обох боків для забезпечення міцності виробу. Для роботи з епоксидною смолою використовувалися ювелірні ваги, силіконовий килимок, силіконовий мастикін, одноразові стаканчики, дерев'яні палички, епоксидна смола та силіконові форми.

Сьома, завершальна, стадія – додавання ювелірної фурнітури: швенз для сережок та ланцюжків для підвісок. Використовувалася металева фурнітура, стилізована під позолоту, та з патиною під срібло.

Висновки. Проведений художньо-науковий експеримент успішно продемонстрував можливість функціонального перетворення мистецького твору без втрати його ключових художньо-естетичних та іконографічних

характеристик. На прикладі української витинанки було доведено, що її декоративна функція як інтер'єрного оздоблення може бути змінена на функцію аксесуара до костюму.

Дослідження показало, що образна система та стилістичні особливості української витинанки є достатньо універсальними, аби бути адаптованими до іншого матеріалу (тканини з подальшим покриттям акриловими фарбами та епоксидною смолою) та масштабу без втрати впізнаваності. Це підтверджує гнучкість традиційного мистецтва та його потенціал для сучасних трансформацій.

Попри радикальну зміну функції та матеріалу, такі характерні риси витинанки, як ажурність (прорізний характер виготовлення), декоративно-орнаментальна складова, симетрія та іконографія, були повністю збережені в експериментальних зразках. Це доводить, що для успішної функціональної трансформації твору мистецтва критично важливим є збереження його базових візуальних кодів та символізму.

Застосування багат шарового покриття бавовняної тканини акриловими фарбами та епоксидною смолою виявилось оптимальним рішенням для подолання природної крихкості паперу та запобігання зміні кольору матеріалу. Техніка нанесення смоли з використанням ефекту поверхневого натягу дозволила створити міцне, прозоре та естетичне захисне покриття, що є ключовим для ювелірних виробів.

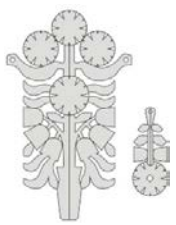
Розроблена методика експерименту є відтворюваною в умовах звичайної художньої майстерні, що підкреслює її практичну цінність. Створені ювелірні вироби (підвіси, сережки) успішно виконують нову функцію, зберігаючи при цьому автентичну художню цінність витинанки.

Результати експерименту відкривають перспективи для подальшого дослідження функціональних трансформацій інших видів традиційного декоративного мистецтва. Існує потенціал для створення об'ємних прикрас та розширення асортименту виробів на основі витинанки, інтегруючи їх у сучасний дизайн та побут.

Отже, експеримент підтвердив робочу гіпотезу щодо зміни функції художнього твору із збереженням його сутнісних характеристик

Таблиця 1

Результати експерименту

Ескізи	Віддзеркалене зображення	Отриманий в ході експерименту витвір/взірець
Начерк № 1	Підвіс 110/65 мм, сережки 45/18 мм. Різний колір з різних сторін.	Підвіс і сережки «Мальва»
		
Начерк № 2	Підвіс 102/53 мм. Різний колір з різних сторін.	Підвіс «Квітка модерну»
		
Начерк № 3	Підвіс 78/30 мм, сережки 64/24 мм. Різний колір з різних сторін.	Підвіс і сережки «Квітка модерну 2»
		
Начерк № 4	Підвіс 93/52 мм, сережки 40/32 мм.	Підвіс і сережки «Південна царівна»
		
Начерк № 5	Підвіс 148/97 мм, підвіс на сережки 46/33 мм.	Підвіс і сережки «Кришталеві дзвіночки»
		
Начерк № 6	Підвіс 97/108 мм, підвіс на сережки 33/33 мм. Різний колір з різних сторін.	Підвіс та сережки «Повітруля»
		

та продемонстрував інноваційні шляхи розвитку українського декоративного мистецтва в сучасному контексті, поєднуючи традиції з новими технологічними можливостями.

Література:

1. Грищенко О. В. Техніка витинанки в оформленні української книги. Мистецтвознавство: Зб. наук. пр. Львів, 2007. Ч. 2. С. 75–82.
2. Оленіна О. Ю., Чирва А. Ю. Художньо-науковий експеримент у системі сучасних мистецьких практик. Художня культура. Актуальні проблеми. 2020. Вип. 16 (2). С. 55–60. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/khud_kult_2020_16\(2\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/khud_kult_2020_16(2)_9) (дата звернення 24.06.2025).
3. Станкевич М. Є. Українські витинанки. Київ: Наукова думка, 1986. 123 с.
4. Стульнікова Ю. Дослідження виникнення і розвитку мистецтва витинанки в Україні. Періодизація. Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні культурно-мистецькі аспекти в сучасній картині світу». Херсон, 2019, С. 293–296.
5. Стульнікова Ю. Кустодія та монстрація – іноземні прототипи витинанки. Сьомі Платонівські читання. Тези доповідей Міжнародної наукової конференції. Київ: Видавництво Людмила, 2020. С. 48–49.
6. Стульнікова Ю. Мистецька колаборація. Витинанка і предметний дизайн. Міжнародна міждисциплінарна заочна конференція «Народне мистецтво ХХІ століття: актуальні напрямки дослідження. Випуск 1 / за ред. С. Павлюка, О. Никорак, Л. Герус, О. Козакевич, Т. Куцир. Львів : Інститут народознавства НАН України, 2021. С. 109–115.
7. Стульнікова Ю. Паперовий декор ХVІІІ–ХІХ століть в Україні. Прототип витинанки. Традиції і новації у вищій архітектурно-художній освіті: збірник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Харків, 2019 р. С. 59–63
8. Стульнікова Ю. Універсальність орнаментально-графічної мови сучасної витинанки. Art and Design. Київ: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури, 2020 рік. № 1. С. 98–110.
9. Тихонюк О. В. Мистецтво витинанки в Україні кінця ХХ – початку ХХІ століть: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: 17.00.06. Івано-Франківськ, 2010. 17 с.
10. Тихонюк О. В. Східно-подільська витинанка кін. ХХ – поч. ХХІ ст. Традиції та новаторство. Мистецтвознавство: Зб. наук. пр. Львів, 2008. С. 199–210.

References:

1. Hryshchenko, O. V. (2007). Tekhnika vytynanky v oformlenni ukrainskoi knyhy [Vytynanka technique in the design of the Ukrainian book]. Mystetstvosnavstvo: Zbirnyk naukovykh prats (Ch. 2), pp. 75–82. Lviv [in Ukrainian].
2. Olenina, O. Yu., & Chyrva, A. Yu. (2020). Khudozhno-naukovi eksperyment u systemi suchasnykh mystetskykh praktyk [Artistic-scientific experiment in the system of contemporary art practices]. Khudozhnia kultura. Aktualni problemy, 16(2), pp. 55–60. Retrieved from: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/khud_kult_2020_16\(2\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/khud_kult_2020_16(2)_9) [in Ukrainian].
3. Stankevych, M. Ye. (1986). Ukrainski vytynanky [Ukrainian vytynankas]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
4. Stulnikova, Yu. (2019). Doslidzhennia vynyknennia i rozvytku mystetstva vytynanky v Ukraini. Periodizatsiia [Research on the emergence and development of the art of vytynanka in Ukraine. Periodization]. In Materialy V mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii “Innovatsiini kulturno-mystetski aspekty v suchasni kartyni svitu” (pp. 293–296). Kherson [in Ukrainian].
5. Stulnikova, Yu. (2020). Kustodiiia ta monstratsiia – inozemni prototypy vytynanky [Custody and monstration – foreign prototypes of vytynanka]. In Siomi Platonivski chytannia. Tezy dopovidei mizhnarodnoi naukovo konferentsii (pp. 48–49). Kyiv: Vydavnytstvo Liudmyla [in Ukrainian].
6. Stulnikova, Yu. (2021). Mystetska kolaboratsiia. Vytynanka i predmetnyi dyzain [Artistic collaboration. Vytynanka and object design]. In Narodne mystetstvo XXI stolittia: aktualni napriamky doslidzhennia (Issue 1, S. Pavliuk, O. Nykorak, L. Herus, O. Kozakevych, & T. Kutsyr, Eds.; pp. 109–115). Lviv: Instytut narodoznavstva NAN Ukrainy [in Ukrainian].
7. Stulnikova, Yu. (2019). Paperovyi dekor ХVІІІ–ХІХ stolittiv v Ukraini. Prototyp vytynanky [Paper decor of the 18th–19th centuries in Ukraine. The prototype of vytynanka]. Tradysii i novatsii u vyshchii arkhitekturno-khudozhnii osviti: Zbirnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv, pp. 59–63. Kharkiv [in Ukrainian].

8. Stulnikova, Yu. (2020). Universalnist ornamentalno-hrafichnoi movy suchasnoi vytynanky [Universality of the ornamental-graphic language of contemporary vytynanka]. *Art and Design*, (1), pp. 98–110. Kyiv: Natsionalna akademiia obrazotvorchoho mystetstva i arkhitektury [in Ukrainian].

9. Tykhoniuk, O. V. (2010). *Mystetstvo vytynanky v Ukraini kintsia XX – pochatku XXI stolittia: avtoreferat dysertatsii na zdobuttia naukovooho stupenia kandydata mystetstvoznavstva: 17.00.06* [The art of vytynanka in Ukraine at the end of the 20th – beginning of the 21st century: abstract of PhD thesis in Art Studies: 17.00.06]. Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].

10. Tykhoniuk, O. V. (2008). *Skhidno-podilska vytynanka kin. XX – poch. XXI st. Tradytsii ta novatorstvo* [Eastern-Podilsk vytynanka of the late 20th–early 21st century. Traditions and innovation]. *Mystetstvoznavstvo: Zbirnyk naukovykh prats*, pp. 199–210. Lviv [in Ukrainian].

Стаття надійшла: 29.06.2025

Прийнято: 10.07.2025

Опубліковано: 06.10.2025